

tates, quae ex Episcopatum, aliorumque Beneficiorum fructibus primi anni Romano Pontifici, sive Camerae Apostolicae solvuntur. Jam vero naturali et divino jure docemur subsidia illis, qui in Ecclesia operantur, impertienda esse, ideoque in primis Romano Pontifici, qui omnium Ecclesiarum curam et sollicitudinem gerit, et maxima onera et sumptus sustinere cogitur. Qua de re Apostolus I ad Corinth. « Si nos, » inquit, « vobis spiritualia seminavimus, magnum est, si nos carnalia vestra metamus?.... Nescitis quoniam qui in Sacrario operantur, quae de Sacrario sunt, edunt; et qui altari deserviunt, cum altari participant? Ita et Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere. » Quemadmodum itaque Summo Legis veteris Sacerdoti a minoribus Sacerdotibus et Levitis suarum decimarum decimae, ex divino praecepto, solvebantur, « ita simillimo quoque munere a Praelatis inferioribus colendum esse Romanum Pontificem, idque convenienter per annatas perfici, » fatetur ipse Gersonius in opusc. de Simonia.

At vero non desuerunt, qui exactionem annatarum tanquam simoniacam vel injustam traduxerunt. Tournelius in locis theologicis de Concilio Basileensi haec habet: « Respondeo cum ill. De Marca, Natali Alessandro, Fagnano juris pontificii peritissimo, Feuret et aliis, annatas solvere nec simoniacum, nec injustum. Responsio haec est contra Molineum, Launoium, etc. » Tum allatis in eam rem Conciliorum Vienensis et Constantiensis, et Apostolicarum Constitutionum auctoritatibus sic conficit argumentum: « Omnibus curam animarum habentibus pie solvuntur decimae. Porro Romanus Pontifex jure divino constitutus est Pastor omnium fidelium, et omnium Ecclesiarum curam gerere debet. Ergo annatas absque ullo vitio recipere potest, easque pie ac ratio-

nabiliter conferunt Praesules designati. » Et Barthel. Dissert. Praelim. de Concord. cap. 3 sect. 3, num. 5, rectissime ratiocinatur hoc modo: « Doctrinale judiciorum de hac quaestione, utrum exactio annatarum sit simoniaca, non Magistratus politici, sed Praelatorum et Doctorum Ecclesiae proprium est, et finitiva ea de re sententia ad Episcopos, Pontificem ipsum, et Concilia pertinet, juxta gravissima verba Basili Imperatoris in allocutione Synodi VIII OEcumenicae: « Laico cuicumque nulla ratione de « ecclesiasticis causis disputandi fas esse » dico, haec enim excutiendi, et in utramque partem agitandi Patriarcharum, Sacerdotum et Doctorum est officium, » quibus a Deo ligandi et solvendi potestas est concessa. Nam » laicus, et si omnis pietatis et sapientiae laude praestet, » tamen laicus est, et ovis, non pastor. » Porro Doctores, Episcopi, Pontifices Maximi, Ecclesia per orbem diffusa, annatas subventionis titulo exigi, solisque posse agnoscunt, sentiunt, judicant, sive ante, sive post Bullarum concessiōnem exigantur. Horum itaque judicio standum est quoad juris quaestionem in hac causa. »

De annatis copiose diligenterque scripserunt Thomassinus de vet. et nov. Eccles. disciplin. part. 3 lib. 2 cap 56 n. 5, Natalis Alexander Hist. Eccl. saec. XV, et XVI diss. 9 de annatis art. 3, et Fagnanus in cap. PRAETEREA 1 Ne Praelati vices suas.

§ 37.

DE JURE MITTENDI LEGATOS SEU NUNTIOS.

Prima Legatorum divisio est, quod alii *extraordinarii* sint, alii *ordinarii*. Extraordinarii mittuntur ad peculiare negotium expediendum, quorum proinde officium absoluto nego-

272 LIB. II. CAP. I. DE ROM. PONT. EJUSQ. ADJUTOR.
tio exspirat. Ita Zosimus Pontifex S. Augustinum in Caesa-
riensem Mauriniae civitatem legavit; sic Pontifices ad co-
genda generalia Concilia, eisque praesidendum, Legatos
saepe miserunt. Ordinarii sunt, qui non alicui peculiari e ne-
gotio addicti, sed ad quascumque causas ecclesiasticas mittun-
tur, quorum proinde officium diuturnum est atque perpe-
tuum. Hujus generis fuerunt Responsales, seu *Apocrisarii*,
qui assidue apud Principes Legati erant, ut omnia quae emer-
genter negotia et responsa seu mandata exsequerentur eorum
a quibus missi fuerant. Horum originem Hincmarus Rhe-
mensis tom. I part. 206 dedit ab aetate Constantini Magni:
ex quo perspicuum est, vix data Ecclesiae pace, legationes
stables exstisset. At praeter Apocrisarios, qui in aula regia
morabantur, munus legationis stabilis quibusdam dissitarum
atque illustrum civitatum Episcopis Romani Pontifices con-
cediderunt, qui *Vicarii Apostolici* vocati sunt, qualis fuit
Vicariatus Thessalonicensis in Illyrico, Arelatensis in Gallia.
At saeculo Ecclesiae IX, Vicariatus Apostolici rariores evase-
runt, ex iisque originem suam duxerunt *Legati nati*, qui
Ecclesiarum suarum praetextu legationis sibi vindicant digni-
tatem (cap. 9 de Legatis). Cum enim Romani Pontifices sole-
rent Episcopos quarumdam illustrum civitatum eo munere
decorare, inde factum est, ut generali tandem concessione,
aut consuetudine quadam, jus Apostolici Vicariatus Sedibus
earumdem civitatum adnectoretur, atque adeo non amplius
personalis dignitas, sed realis habita est; quae quidem sine
nova Apostolicae Sedis concessione in successores transiret.
Hoc privilegio aucta est Ecclesia Salisburgensis in Germania,
Rhemensis, Bituricensis, et Lugdunensis in Gallia, Pisana in
Italia, Toletana in Hispania, etc., earumque Ecclesiarum
Episcopi dicti sunt tum *Legati nati*, tum etiam *Primates*,

§ XXXVII. DE JURE MITT. LEG. SEU NUNTIOS. 273
quod primum honoris et dignitatis locum inter Episcopos
suae legationis tenerent.

Verum hujusmodi Legatis natis, sive Primatibus, a sae-
culo XV, titulus sine re, sive solum nomen sine ulla potestate
relictum est. Nunc itaque soli Legati missi, hoc est, Cardi-
nales a latere Pontificis missi, et Nuntii Apostolici apud aulas
regias, aut nationes exteriores legatorum munere funguntur.

Jam vero quod ad nostrum institutum pertinet, planissime
asserimus Romanis Pontificibus jus esse hos Legatos, eosque
stables, in exteriores provincias mittendi. « Nimirum, » ut ait
Schotius in dissert. de Legatis natis cap. 1 § 5, Pontifex Ro-
manus vi Primatus divina auctoritate fundati constitutus,
non tantum est centrum unitatis atque communionis catho-
licae, sed ei insuper incumbit generalis et suprema cura,
sollicitudo, atque superintendencia in omnes Ecclesias, cujas
auctoritate fidei et generalis disciplinae unitatem puritatem
que conservat, canonum observantiam promovet et tuetur,
deficientes ab officio Praelatos ad muneric sui executionem
revocat, eorum negligentiam et in cura pastorali defectum
supplet, oppressos defendit, insufficientes ac impotentes
adjuvat, verbo, ea omnia exequitur, quae Ecclesiae univer-
salis aut particulis cuiuscumque salus, utilitas, necessitasve
postulat. Haec autem et similia negotia cum plerumque ita
constituta sint, ut personalem non raro praesentiam exigant,
quam tamen Pontifex variis distentus impedimentis per se
ipsum exhibere non valet; prohiberi is certe nulla ratione
poterit, quominus per Legatos sufficienti auctoritate pro ne-
gotiorum expediendorum diversa natura instructos, has
muneric sui partes expleat. »

At vero huic Romani Pontificis juri respondet obligatio
Legatos hujusmodi recipiendi, quod paeclare animadvertis

Anton. Schmidt Instit. Jur. Eccles. germ. accommod. part. 2 cap. 1 sect. 3 art. 3 § 73, his verbis : « Quod si Pontifici jus perfectum eos mittendi denegari a catholico non possit, huic vicissim ex altera Principum etiam supremorum parte respondebit obligatio in thesi saltem certa, ne Legatos ejusmodi ab ingressu in terras suas prohibeant, aut legitimis eorum functionibus in salutem animarum necessariis esse obstaculo ponant. Neque hic argumentum duci poterit a Legatis aliis, cum jam per se sat luculentum appareat discrimen : nulli quippe Principi supremo quidquam in alterum itidem talem, ejusve terras juris competit; cum contra Pontifici, vi Primatus, cura totius orbis christiani incumbat, atque in rebus ad salutem animarum pertinentibus ejus sese jurisdictio ubique protendat. »

Memoratu dignum est judicium, quod theologica Facultas Coloniensis tulit an. 1618 adversus librum Marci Antonii de Dominis de Republica ecclesiastica. Hic auctor caput 12 lib. IV ita inscripsit : « Legatos Romani Pontificis extra Ecclesiam Romanam vix ullam habere potestatem. » Censura Facultatis : « Titulus haereticus, schismaticus, et seditus. » Item n. 22 ejusdem capituli : « Postremis demum temporibus Legationes Romanae, et Nuntiaturae ad avaritiam, ambitionem et ad sola negotia terrena et temporalia expeditae sunt, et expediuntur. Nuntii vero Papae nunc dierum ad Imperatorem, Regem, Potentatus christianos eodem pariter loco sunt, quo Regum Legati in Curiis Principum saecularium pro negotiis nimirum saecularibus potissimum tractandis et indagandis commorantes. Et certe si optimo eos nomine insigniamus sunt oratores, sin vero exploratores. » Censura Facultatis : « Falsa, seditiosa, in Romanum Pontificem, ejusque Legatos calumniosa. »

De hoc arguento vide praeclarissimum opus Pii VI Romae editum an. 1789, quod inscribitur « Responsio ad Metropolitanos Moguntinum, Trevirensim, Coloniensem, et Salisburgensem super Nuntiaturis Apostolicis. »

§ 38.

DE JURE RECIPIENDI RELATIONES.

Ex cura et sollicitudine omnium Ecclesiarum, quae divinitus Romano Pontifici commissa fuit, illud etiam consequitur, majores omnes causas, quae in singulis Ecclesiis vel provinciis incident, ad Apostolicam Sedem referendas esse, ut Pontifex undique possit quae sunt sui muneris partes implere. Glossator Decretalium, ad cap. QUOD TRANSLATIONEM *de off. Legati*, duas de viginti ejus generis causas enumerat. Generatim vero causarum majorum nomine, non tantum dubiae fidei et disciplinae causae, sed universim causae omnes et negotia, quae gravioris momenti sunt, intelliguntur. Itaque jus hoc Romani Pontificis, non modo singuli quique Ecclesiarum Rectors et Patres, verum etiam peculiares Ecclesiae, ipsaque Concilia OEcumenica agnoverunt. Hujusmodi relationum exempla sunt, Corinthiorum primo jam saeculo de exortis inter ipsos dissensionibus ad Clementem I; S. Cypriani in controversia de reconciliandis lapsis ad Cornelium; Cyrilli Alexandrini in causa Nestorii ad Coelestinum : « Vetus Ecclesiarum consuetudo suadet, » ait Cyillus ad Coelestinum, « ut hujusmodi res Sanctitati Tuae communicentur. » Et Concilium Sardicense anno 341 in epist. ad Julium Pontificem ita scribit : « Hoc optimum, et valde congruentissimum judicabitur, si ad Caput, id est ad Petri Sedem de singulis quibusque provinciis referant Sacerdotes. » Et Ephesina Synodus in epist. ad Coelestinum Pontificem : « Est hoc vobis adeo magis in more positum, ut in omnibus celebres sitis, studiaque vestra Ecclesiarum firmamenta constituatis. Quia

vero necesse est, ut omnia, quae consequuta sunt, Sanctitati Tuae significantur, non potuimus non scribere. » Merito itaque Innocentius I in epist. ad Vitricium Rothomagensem dixerat : « Si majores causae in medium fuerint devolutae, ad Apostolicam Sedem, sicut Synodus statuit et vetus consuetudo exigit, referantur. » Et Bonifacius I, epist. 15 ad Rufum ita scribit : « Maximas Orientalium Ecclesias in magnis negotiis, in quibus opus esset disceptatione majori, Sedem semper consuluisse Romanam, et quoties usus exigit, ejus auxilium postulasse. Sanctae memoriae Athanasius, et Petrus Alexandrinae Sacerdotes Ecclesiae hujus Sedis auxilium postularunt. Cum Antiochena Ecclesia per multum tempus laboraret, ita ut fierent illinc propter hoc ipsum saepe discursus, primo sub Miletio, postea sub Flaviano Apostolicam Sedem manifestum est esse consultam. »

At vero majores causae non ideo ad Sedem Apostolicam referendae sunt, ut nihil ipsa inconsulta definiatur, sed praesertim ut ejusdem Sedis iudicio et auctoritate dirimantur. Hinc Vigilius Pontifex epist. 7 : « Si qua, » inquit, « certamina aut de religione, aut de quolibet negotio, quod ibi pro sui magnitudine terminari non possit, evenerint, totius veritatis indignae diligentia ratione discussa, rationis ad nos seriem destinantes Apostolicae Sedi terminanda servate. » Et S. Gregorius Magnus ad Episcopum Larissensem : « Si qua, » inquit, « mediocris est quaestio, cognoscatur, vel huc ad Apostolicam Sedem, si ardua est, deducatur, quatenus nostrae audiencentiae sententia decidatur.

Theodoreetus Cyri Episcopus in epistola ad S. Leonem M., quae est, n. 52 inter ipsius Leonis epistolatas tom. I, morem referendi ad Apostolicam Sedem graviora quaeque ecclesiastica negotia ad ipsa Apostolorum aetate repetit, quandoquidem Apostolus Paulus, ut

ait, « ad Magnum Petrum se contulit, ut iis qui Antiochiae de legali conversatione ambigebant, explicationem ab ipso referret. » S. Hieronymus epistola 123 ad Ageruchiam n. 10 opp. tom. I scribit : « Cum in chartis ecclesiasticis juvarem Damasum, Romanae Urbis Episcopum, et Orientis Occidentisque Synodis consultationibus responderem, etc. » Hujusmodi responsa, quae Hieronymus memorat, pluraque alia antiquissima documenta iuria temporum interiorunt, sed tamen multa, eaque certissima supersunt, quae diligenter collegit auctor operis : Quis est Petrus? seu qualis Petri Primatus? parte 3 corollario 2, ubi Romanorum Pontificum jus recipiendarum relationum omni argumentorum genere tueretur.

§ 39.

DE JURE APPELLATIONUM.

S. Bernardus lib. 30 de consideratione ad Eugenium cap. 2 « Appellatur, » inquit, « de toto mundo ad Te. Id quidem in testimonium singularis Primatus Tui. » Quod quidem jus recipiendarum appellationum, non humana, sed divina institutione Primatui inhaerere, ita praeclare comprobat Benedictus XIV de Synodo Dioecesana lib. 4 cap. 6 : « Est hujusmodi appellationum jus adeo necessario adnexum cum Romani Pontificis in universam Ecclesiam jurisdictionis Primatu, ut nemo possit illud in controversiam adducere, nisi et hunc velit perfracte inficiari. Etenim cum Primatus praerogativa Romanus Pontifex sit supremus in Ecclesia judex, cuique datur per appellationem ipsius implorare tuitionem; ab inferioris quippe sententia superioris tribunal adire omnibus concessum esse, ipsa naturalis aequitas dictat et persuadet. »

Nihilo tamen minus divinam hanc Romanae Sedis Praerogativam Doctores aliqui in controversiam adducere non du-

bitarunt, contendentes jus appellationum a Sardicensi Concilio originem duxisse, et ita quidem, ut per canones Sardenses non verae et proprie dictae appellationis, sed revisionis duntaxat jus Apostolicae Sedi tributum fuerit. Adversus hanc opinionem Natalis Alexander, dissert. 28 in saeculum IV, multa argumentorum copia demonstrat, jus appellationum recipiendarum non vi canonum Sardicensium, sed ratione Primatus ad Romanum Pontificem pertinere; canones vero Sardenses de proprie sic dicta appellatione, non de una causarum, ut aiunt, revisione loquutos esse.

Romanum autem Pontificem appellare non modo Episcopis licet, sed etiam Presbyteris aliisque Clericis inferioribus, quia supremus omnium judex est. Verum quod ad Presbyteros et Clericos inferiores pertinet, jus appellandi, ipsis Pontificibus sic voluntibus, nunc majorem, nunc minorem amplificationem accipere potuit. Ita Innocentius I sua auctoritate firmavit Concilium Milevitanum, quo Clerici vetabantur ab Episcopis provinciae suaee appellare: qua de re confer Bellarminum de Rom. Pont. lib. II c. 24.

Nemini vero licet a sententia Pontificis appellare. « Cuncta per mundum novit Ecclesia, quoniam quorumlibet sententiis ligata Pontificum, Sedes B. Petri Apostoli jus habeat resolvendi, utpote quae de omni Ecclesia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio: siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerint, ab illa autem nemo sit appellare permisus: » ita epist. 7 ad Episcopos Dardaniae scripsit Gelasius Papa, cuius auctoritatem Nicolaus I epist. 8 ad Michaelem Imperatorem adhibuit. Itaque a Summi Pontificis judicio ad Concilium generale Appellantates, jure meritoque damnati sunt Constitutione Pii II, quae incipit EXECRABILIS, et Constitutione Julii II, cuius ini-

tium SUSCEPTIS, alisque Summorum Pontificum Constitutio-
nibus. Ipse Petrus De Marca fateri cogitur, a Pontifice ad Conciliorum appellationes a veteri disciplina alienas esse. Certe quidem hujusmodi Appellantates id unum spectant atque moliuntur, ut Pontificis auctoritatem eludant, et ecclesiastica judicia irrita fiant. Itaque hujus generis appellationes perni-
ciosae sunt regimini Ecclesiae, quia auctoritas legitima Pon-
tificis labefactatur, imperandi vis evertitur, et inobedientia inulta manet. Exitiosae sunt paci et unitati, quia facilis schis-
mati panditur aditus, difficilior autem fit medela. Exitiosae
sunt fidei, quia haereses impune grassantur, propterea quod nec semper, nec quacumque de causa Concilia haberi possunt.
Uno verbo, a sententia Pontificis ad Concilium appellare,
numquid aliud est quam impune velle in errore et iniquitate perseverare, alios corrumpere, et Ecclesiam perturbare?
Quid quod S. Antonius, doctrina et sanctitate clarissimus,
p. 3 sum. tit. 23 cap. 3 de appell. Papae § 3 affirmare non
dubitavit: « Sentire quod a Papa ad Concilium appellari
possit, est haereticum, et contra illum articulum s. ECCLESIAM
CATHOLICAM; nam si licitum esset appellare a Papaâ, et ille
ad quem appellatur, esset Caput, sic Papaâ non esset Caput,
vel essent duo Capita, quod esset monstruosum. »

De tota hac re copiose admodum accurateque disserit Joan. Devoti « Juris Canonici universi publici et privati lib. 2 in Appen-
dice ad titulum Decretalium Appellationibus. »

§ 40.

DE POTESTATE TEMPORALI SUMMI PONTIFICIS.

Romanus Pontifex. praeter plenam divinitus acceptam po-

testatem pascendi, regendi et gubernandi universalem Ecclesiam, obtinet etiam more caeterorum Principum potestatem temporalem in aliquas Provincias, sive ex summorum Principum munificentia et liberalitate, sive ex voluntaria et libera populorum deditione, sive diuturna praescriptione, sive etiam ex contractibus onerosis, aliisve justis atque legitimis nominibus sibi comparatam eamque tot jam per continentia saecula quiete, pacateque possidet, summoque imperio administrat. Quamdiu stetit Romanorum imperium quod ingenti sua magnitudine totam pene Christianorum societatem completebatur, Summus Pontifex imperio temporali caruit, sed postquam imperium Romanum in plurimos supremos Principes divisum fuit, dubitandum non est, quin Dei providentia factum ut Summus Pontifex civili imperio potiretur, ne si in ditione alicujus Principis manere cogeretur, reliqui Principes eidem subesse atque obtemperare renuerent, ac proinde dissensiones et schismata orirentur. Quibus de rebus nostrum non est plura disserere; haud tamen possumus, quin aliqua Gallicanae Ecclesiae testimonia, quae hoc peropportune sapienterque faciunt, exscribamus. Itaque Bossuetus « Dieu, » ait, « qui voulait que cette Eglise (la Romaine), la Mère commune de tous les Royaumes, dans la suite ne fût dépendante d'aucun Royaume dans le temporel, et que le Siège, où tous les fidèles devaient garder l'unité, à la fin fût mis au-dessus des partialités que les divers intérêts et les jalouies d'Etat pourraient causer, jeta les fondements de ce grand dessein... L'Eglise, indépendante dans son Chef de toutes les Puissances temporelles, se voit en état d'exercer plus librement, pour le bien commun, et sous la commune protection des Rois chrétiens, cette puissance céleste de régir les âmes, et, tenant en main la balance droite..., au milieu de tant d'empires souvent

ennemis, elle entretient l'unité dans tout le Corps, tantôt par d'inflexibles décrets, et tantôt par de sages tempéraments (Sermon prêché à l'ouverture de l'Assemblée générale du Clergé de France, 9 Novemb. MDCLXXXI). »

Cum his apprime concinnunt quae leguntur in Defensione declarationis Conventus Cleri Gallicani an. MDCLXXXI « Nos enim satis scimus Romanis Pontificibus et Sacerdotali Ordini, Regum concessionem ac legitima possessionem, bona quaesita, jura, imperia ita haberi ac possideri, ut quae inter homines optimo jure habentur ac possidentur. Imo ea omnia, ut dicata Deo, sacrosancta esse debere, nec sine sacrilegio invadi, rapi, et ad saecularia revocari posse. Sed i verò Apostolicae Romanae urbis, aliarumque terrarum concessam ditionem, quo liberior ac tutior potestatem Apostolicam toto orbe exerceat, non tantum Sedi Apostolicae, sed etiam toti Ecclesiae gratulamur, votisque omnibus precamur, sacram Principatum omnibus modis salvum et in colummam esse (Part. I. lib. 1 sect. 1 cap. 16). » Possem, si vellem, et alios hic commemorare, qui idem omnino sentiunt. Sed satis habeo unum proferre Fleurryum, qui haec disserit. « Depuis que l'Europe est divisée entre plusieurs princes indépendants les uns des autres, si le Pape eût été sujet de l'un d'eux, il eût été à craindre que les autres n'eussent eu peine à le reconnaître pour père commun, et que les schismes n'eussent été fréquents. On peut donc croire que c'est par un effet particulier de la Providence, que le Pape s'est trouvé indépendant, et Maître d'un Etat assez puissant pour n'être pas aisément opprimé par les autres Souverains, afin qu'il fût plus libre dans l'exercice de sa puissance spirituelle, et qu'il pût contenir plus facilement tous les autres Evêques dans leurs devoirs. (Histoire Eccles. Tom. XVI. 4e Discours n. 10). » Auctor idem hoc ipsum etiam